

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO:	17. 04. 2025. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	30-1/25-5/5
VEZA:	
SKRAĆENICA:	524 XXVIII
PRILOG:	

KLUB POSLANIKA DEMOKRATSKE NARODNE PARTIJE

Podgorica, 17. 04. 2025. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Predsjedniku Andriji Mandiću

Poštovani gospodine Mandiću,

Na osnovu člana 148 Poslovnika Skupštine Crne Gore, podnosimo amandmane na **PREDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O SARADNJI U OBLASTI TURIZMA I RAZVOJA NEKRETNINA IZMEĐU VLADE CRNE GORE I VLADE UJEDINJENIH ARAPSKIH EMIRATA** (EPA: 524 XXVIII, br. Akta: 30-1725-5 od 08. 04. 2025. godine) radi stavljanja u skupštinsku proceduru.

Poslanici:

Milan Knežević

M Knezevic

Vladislav Bojović

B Bojovic

Jelena Kljajević

Jelena Kljajevic

Dragan Bojović

Dragan Bojovic

AMANDMAN 1

U članu 1 Sporazuma dodaje se novi stav koji glasi:

„c) Najmanje 50% ukupne vrijednosti investicija iz ovog Sporazuma biće realizovano na teritoriji opština koje pripadaju sjevernom regionu Crne Gore, u cilju obezbjeđivanja ravnomjernog regionalnog razvoja i smanjenja ekonomskih dispariteta.“

A new paragraph is added to Article 1 of the Agreement, which reads:

“c) At least 50% of the total value of investments under this Agreement shall be implemented in municipalities located in the northern region of Montenegro, with the aim of ensuring balanced regional development and reducing economic disparities.”

Obrazloženje

Predloženi amandman ima za cilj jačanje teritorijalne kohezije i ravnomjernog regionalnog razvoja u Crnoj Gori, u skladu sa strateškim ciljevima definisanim u Programu pristupanja Crne Gore EU i nacionalnim razvojnim strategijama. Sporazum u postojećoj verziji ne predviđa obavezu investitora da ulaže van atraktivnih turističkih zona na jugu, čime se dodatno produbljuju razlike u razvijenosti između regiona.

Ulaganja isključivo u južne opštine mogu imati negativan efekat na dugoročni razvoj zemlje, posebno ako se uzme u obzir činjenica da sjeverni region ima najvišu stopu nezaposlenosti, iseljavanja i infrastrukturne zapuštenosti. Ovim amandmanom se obezbjeđuje da najmanje polovina sredstava iz Sporazuma bude usmjerena na projekte koji se realizuju u opštinama sjevernog regiona, čime se promoviše inkluzivan i uravnotežen ekonomski rast.

Ova intervencija ne mijenja suštinu Sporazuma, ali dodatno konkretizuje teritorijalni obuhvat investicija i garantuje njihovu raspodjelu u skladu sa javnim interesom.

Amandmani su pripremljeni i na engleskom jeziku, s obzirom na to da član 6 Sporazuma predviđa da „u slučaju razlike u tumačenju Sporazuma, engleski tekst će imati prednost“.

AMANDMAN 2

U članu 1 Sporazuma, dodaje se stav 3 koji glasi:

„d) Najmanje jedan investicioni projekat u okviru ovog Sporazuma mora biti realizovan na teritoriji opštine sjevernog regiona u kojoj, prema podacima iz posljednjeg zvaničnog popisa stanovništva, većinsko stanovništvo čine pripadnici srpskog naroda.“

In Article 1 of the Agreement, paragraph 3 is added, which reads:

“d) At least one investment project under this Agreement must be implemented in a

municipality within the northern region where, according to the most recent official population census data, the majority of the population belongs to the Serbian ethnic group.”

Obrazloženje

Predloženi amandman ima za cilj da osigura ravnomjernu teritorijalnu zastupljenost u realizaciji investicija iz ovog Sporazuma, uz poseban fokus na opštine sjevernog regiona Crne Gore u kojima većinsko stanovništvo čine pripadnici srpskog naroda.

Neophodno je da investicije budu usmjerene i ka opštinama koje su do sada bile zanemarene u razvojnim planovima prethodnog režima, kako bi se smanjile ekonomske i infrastrukturne razlike između regiona i odseljavanje stanovništva.

Realizacija najmanje jednog investicionog projekta u opštini sjevernog regiona sa većinskim srpskim stanovništvom doprinijela bi jačanju ekonomske stabilnosti u tim sredinama koje su dovedene do ruba egzistencije od strane prethodnog režima.

Amandmani su pripremljeni i na engleskom jeziku, s obzirom na to da član 6 Sporazuma predviđa da „u slučaju razlike u tumačenju Sporazuma, engleski tekst će imati prednost“.

AMANDMAN 3

Na član 3 stav 1 Sporazuma, dodaje se nova tačka, koja glasi:

„g) Eksproprijacija nepokretne imovine u vlasništvu vjerskih zajednica u svrhu realizacije Projekata iz ovog Sporazuma može se sprovesti isključivo uz prethodnu pisanu saglasnost nadležne vjerske zajednice.“

A new item is added to Article 3, paragraph 1 of the Agreement, which reads:

“g) Expropriation of immovable property owned by religious communities for the purpose of implementing Projects under this Agreement may be carried out exclusively with the prior written consent of the competent religious community.”

Obrazloženje

Cilj ovog amandmana jeste da se osigura dodatna pravna i institucionalna zaštita nepokretne imovine vjerskih zajednica u Crnoj Gori, u kontekstu realizacije investicionih projekata predviđenih Sporazumom. Nepokretna imovina vjerskih zajednica, pored svoje pravne vrijednosti, ima i duboko duhovno, kulturno i istorijsko značenje za vjernike i širu zajednicu.

U dosadašnjoj praksi eksproprijacije, posebno osjetljiva pitanja su se javljala u vezi sa crkvama, manastirima i pratećim zemljištem, koja imaju poseban status i zaštitu unutar vjerskih normi i pravnog poretka. Ovaj amandman obezbjeđuje da nijedna takva radnja ne može biti preduzeta bez saglasnosti same vjerske zajednice, čime se štiti autonomija i integritet njihovog posjeda, u

skladu sa principima iz Zakona o slobodi vjeroispovijesti i Evropske konvencije o ljudskim pravima (član 9 – sloboda misli, savjesti i vjere).

Uvođenjem ovog amandmana, stvara se dodatni nivo zaštite za imovinu vjerskih zajednica, sprečavaju se potencijalni sukobi i jača društveni konsenzus oko realizacije strateških projekata. Time se jača i povjerenje u institucionalne mehanizme i potvrđuje posvećenost države poštovanju vjerskih prava i sloboda.

Ovaj amandman ne mijenja duh Sporazuma, već ga dopunjuje u skladu sa vrijednostima zaštite prava svojine i slobode vjere, garantovanih i Ustavom Crne Gore.

Amandmani su pripremljeni i na engleskom jeziku, s obzirom na to da član 6 Sporazuma predviđa da „u slučaju razlike u tumačenju Sporazuma, engleski tekst će imati prednost“.

AMANDMAN 4

U članu 2, na kraju tačke 1, dodaje se nova rečenica koja glasi:

„Vlada Ujedinjenih Arapskih Emirata obavezna je da Vladi Crne Gore, uz prijedlog Entiteta, dostavi tačne i potpune podatke o stvarnom (krajnjem) vlasniku Entiteta, kao i svih pravnih i fizičkih lica uključenih u finansiranje Projekata koji se realizuju u okviru ovog Sporazuma.“

At the end of Article 2, item 1, a new sentence is added, which reads:

“The Government of the United Arab Emirates shall be obligated to provide the Government of Montenegro, along with the proposal of the Entity, with accurate and complete information on the ultimate (beneficial) owner of the Entity, as well as all legal and natural persons involved in financing the Projects implemented under this Agreement.”

Obrazloženje

Radi osiguranja transparentnosti, sprečavanja korupcije i zaštite javnog interesa, neophodno je da Vlada Crne Gore ima potpune podatke o vlasničkoj strukturi svih subjekata koji učestvuju u realizaciji Sporazuma, uključujući Entitet i druga povezana lica.

Obaveza dostavljanja informacija o stvarnom vlasništvu je u skladu sa međunarodnim standardima borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma, kao i preporukama FATF-a (Financial Action Task Force), koje se odnose na transparentnost pravnih lica i stvarno vlasništvo.

U kontekstu Sporazuma koji predviđa ekskluzivne projekte od strateškog i javnog interesa, a potencijalno obuhvata upravljanje javnim resursima i imovinom, Crna Gora mora imati uvid u

stvarne subjekte koji stoje iza investicionih aranžmana. Ovo je posebno važno radi izbjegavanja konflikta interesa, osiguranja zakonitog toka sredstava i očuvanja integriteta procesa odlučivanja.

Uvođenjem ove obaveze u Sporazum, dodatno se štiti vladavina prava i osigurava odgovorno partnerstvo sa inostranim subjektima, što je u skladu sa obavezama Crne Gore na putu evropskih integracija.

Amandmani su pripremljeni i na engleskom jeziku, s obzirom na to da član 6 Sporazuma predviđa da „u slučaju razlike u tumačenju Sporazuma, engleski tekst će imati prednost“.

AMANDMAN 5

U članu 2, na kraju tačke 3, dodaje se nova rečenica koja glasi:

„Entitet je obavezan da Vladi Crne Gore dostavi tačne i potpune podatke o stvarnom (krajnjem) vlasniku svih pravnih lica koja učestvuju u finansiranju, realizaciji i izvođenju Projekata, uključujući investitore, izvođače, podizvođače, konsultante i druga povezana lica.“

At the end of Article 2, item 3, a new sentence is added, which reads:

“The Entity shall be obligated to provide the Government of Montenegro with accurate and complete information on the ultimate (beneficial) owner of all legal entities involved in the financing, implementation, and execution of the Projects, including investors, contractors, subcontractors, consultants, and other related parties.”

Obrazloženje

Predloženi amandman ima za cilj povećanje transparentnosti i odgovornosti u realizaciji Sporazuma, kroz obavezu Entiteta da obezbijedi uvid u krajnju vlasničku strukturu svih subjekata uključenih u projekte.

S obzirom na to da se radi o projektima od strateškog i javnog interesa, koji uključuju upravljanje javnim resursima, zemljištem i infrastrukturom, neophodno je jasno identifikovati sve učesnike u procesu. Ova mjera ima direktan značaj za sprečavanje korupcije, izbjegavanje sukoba interesa, i obezbjeđenje zakonitosti i integriteta sprovođenja javne politike.

Obaveza otkrivanja stvarnog vlasništva je u skladu sa standardima iz evropskog pravnog okvira (npr. Direktiva (EU) 2015/849 o sprečavanju pranja novca – Član 30 i 31), kao i sa obavezama koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, i širim obavezama Crne Gore prema EU u oblasti dobrog upravljanja i vladavine prava.

Pored toga, s obzirom da se predviđa mogućnost uključivanja velikog broja subjekata kroz podugovore, konzorcijume i različite forme saradnje, dodatna mjera transparentnosti omogućava

nadležnim organima da pravovremeno identifikuju i spriječe rizike koji bi mogli ugroziti interese države i njenih građana.

Amandmani su pripremljeni i na engleskom jeziku, s obzirom na to da član 6 Sporazuma predviđa da „u slučaju razlike u tumačenju Sporazuma, engleski tekst će imati prednost“.

AMANDMAN 6

U članu 2, nakon tačke 5 dodaje se nova tačka koja glasi:

„6. U realizaciji Projekata iz ovog Sporazuma ne mogu učestvovati privredna društva čiji su osnivači, vlasnici, direktori, kao i sa njima povezana lica, predmet aktivnih krivičnih istraga, optužnica ili sudskih postupaka u Crnoj Gori, Ujedinjenim Arapskim Emiratima ili trećim državama.“

In Article 2, after item 5, a new item is added, which reads:

“6. Companies whose founders, owners, directors, or related parties are subject to ongoing criminal investigations, indictments, or court proceedings in Montenegro, the United Arab Emirates, or third countries shall not be allowed to participate in the implementation of the Projects under this Agreement.”

Obrazloženje

Ovaj amandman uvodi mehanizam osnovne pravne provjere (due diligence) koji je standardna praksa u međunarodnim investicionim aranžmanima. Učešće subjekata pod istragom, optužnicom ili suđenjem za ozbiljna krivična djela predstavlja reputacioni rizik za državu i može dovesti do značajnih šteta, uključujući potencijalnu obustavu finansiranja od strane međunarodnih institucija, pravne izazove, kao i gubitak povjerenja javnosti.

Uvođenjem ove odredbe, Crna Gora štiti svoj međunarodni ugled, poštuje princip zakonitosti iz člana 145 Ustava Crne Gore, i obezbjeđuje da Sporazum ne bude zloupotrijebljen za legalizaciju sumnjivog kapitala ili za ekonomski uticaj lica koja se suočavaju sa teškim optužbama.

Takođe, ovaj amandman doprinosi ispunjavanju obaveza Crne Gore iz evropskih integracija i politike nulte tolerancije na korupciju i organizovani kriminal, naročito u pogledu Poglavlja 23 i 24 pregovaračkog procesa sa EU.

Amandmani su pripremljeni i na engleskom jeziku, s obzirom na to da član 6 Sporazuma predviđa da „u slučaju razlike u tumačenju Sporazuma, engleski tekst će imati prednost“.

AMANDMAN 7

U članu 2 dodaje se nova tačka koja glasi:

„7. Zabranjeno je učešće u Projektima svih privrednih društava, fizičkih lica i pravnih

aranžmana koji su vlasnički, upravljački ili finansijski povezani sa sadašnjim ili bivšim javnim funkcionerima Crne Gore, uključujući članove njihovih užih porodica.“

A new item is added to Article 2, which reads:

“7. Participation in the Projects is prohibited for all companies, individuals, and legal arrangements that are ownership-wise, management-wise, or financially connected with current or former public officials of Montenegro, including members of their immediate families.”

Obrazloženje

Ova odredba je ključna za sprječavanje sukoba interesa, zloupotrebe javne funkcije i sistemske korupcije. Uključivanje firmi koje su direktno ili indirektno povezane sa javnim funkcionerima ugrožava jednakost u tržišnoj utakmici, podriva javno povjerenje i otvara prostor za klijentelizam i favorizovanje pojedinaca na osnovu političke moći.

U skladu sa članom 3 Zakona o sprječavanju korupcije, javni funkcioneri ne smiju koristiti javnu funkciju radi sticanja koristi za sebe ili povezana lica. Ova zabrana je direktno usklađena s međunarodnim obavezama Crne Gore, uključujući GRECO preporuke i principe iz Strategije za borbu protiv korupcije.

Dodatno, Evropska komisija u svojim izvještajima o napretku za Crnu Goru kontinuirano upozorava na potrebu depolitizacije javne uprave i jačanja integriteta u odlučivanju o velikim investicionim projektima.

Zabrana učešća povezanih lica u ovom kontekstu doprinosi transparentnosti, zaštiti javnog interesa i usklađenosti sa principima iz Poglavlja 23 i 24 procesa pristupanja EU.

Amandmani su pripremljeni i na engleskom jeziku, s obzirom na to da član 6 Sporazuma predviđa da „u slučaju razlike u tumačenju Sporazuma, engleski tekst će imati prednost“.

AMANDMAN 8

U članu 6, na kraju tačke 4, iza riječi „inicirani“, dodaje se nova rečenica:
„U cilju izbjegavanja pravne dvosmislenosti, pod pojmom 'inicirani', u smislu ove odredbe, podrazumijeva se značenje engleskog izraza 'initiated', odnosno 'pokrenuti', što uključuje formalno započete aktivnosti, a ne samo potpisane ili najavljene dokumente.“

At the end of Article 6, item 4, after the word “initiated”, a new sentence is added:
“For the purpose of avoiding legal ambiguity, the term ‘initiated’ within the meaning of this provision shall be understood in accordance with the English term ‘initiated’, meaning ‘launched’, which includes formally commenced activities, and not merely signed or announced documents.”

Obrazloženje

U crnogorskoj verziji Sporazuma termin „inicirani“ može imati šire, neodređeno značenje, koje nije u potpunosti pravno precizno. Engleska verzija koristi izraz „initiated“, koji može imati više značenja, od kojih je jedan „pokrenuto“, tj. da je konkretna aktivnost formalno započeta.

U kontekstu člana 6 tačka 4 Sporazuma, koji propisuje da prestanak Sporazuma ne utiče na „angažmane, obaveze, projekte, programe rada, ugovore ili sporazume koji su već inicirani“, od izuzetnog je značaja precizirati šta tačno znači „inicirani“.

Bez jasnog određenja, postoji rizik da se i neformalne aktivnosti (npr. najave, protokolarne izjave namjere) tumače kao „inicirani“ aranžmani, čime bi se Crnoj Gori nametnule obaveze bez pravne osnove.

Zato je neophodno da se značenje ovog izraza precizira, kako bi se obezbijedila pravna sigurnost, spriječile zloupotrebe i zaštitio javni interes. Ovakvo tumačenje je u skladu i sa standardima međunarodnog ugovornog prava, uključujući Bečku konvenciju o pravu međunarodnih ugovora (član 33 – tumačenje višejezičnih verzija ugovora).

Amandmani su pripremljeni i na engleskom jeziku, s obzirom na to da član 6 Sporazuma predviđa da „u slučaju razlike u tumačenju Sporazuma, engleski tekst će imati prednost“.